

Szülőkkel – ha lehet!

1. Primitív emancipáció

Kikopott nyelvünkben a lazzunk, a világ színe elé kiállhatna az állam, mert megfontolt és következetes gondoskodása nálunk gazdagabb országok előtt is példa lehet.

A baj csak az, hogy indokolatlanul sok az állami gondozottunk. Nem kell a kapuba kitenni a gyereket, be lehet adni egyenesen a csecsemőotthonba, és igen sokan be is adják. Ne szidolozzunk, tegyük hozzá azonban, hogy soktól pedig az állam pöröli el a gyereket, mert méltatlan rá, hogy szülőknek nevezze.

Megnéztem én is a szótárt, hogy el ne tévedjek. Ilyen példamondatokat találunk benne: *A leleneket nagyobb korukban kiadták munkára; Lelencet fogadott libapásztornak; A kis lelenet a ház kapujában találta; Az állam a lelenégyre alig áldozott.* Ha ezeket a mai állami gondozottakra akarunk érteni, jól meg kellene erőltetnünk az eszünket. Olyasmint lehet hallani, hogy a ház kapujából elviszi valamelyik kalahütyös szülő a csemétjét, hogy élete volt párját zsarolhassa vele, de a kapuba kitétt gyerekről — hogy majd rátalál valami jótét lélek — nem hallani. A munkára kiadott gyerekről, a libapásztorról is legfeljebb a magamkorúak tudnak. Az állami áldozatot emlegető mondatba se lehetne a lelen helyére állami gondozottat írni, mert tudván tudja, aki akarja, hogy az állam igen sokat áldoz azért, hogy ne lehessenek kapuba, vagy templomajtóba kitétt csecsemők és munkára kiadott nagyobb gyerekek. Az állami gondozott azt jelenti, hogy anyagi gondja nincsen annak, aki erre a gondoskodásra szorult. Számoltattam egyszer, mennyit fordíthat az átlagbérből élő dolgozó a gyerekére, aztán följebb strófoltam a normát, és rájöttem, a kimondottan jörfizetésű szülők se költenek annyit gyerekeikre, mint amennyit az állam ad. Egyik legutóbbi értesülésem szerint évenként harmincöt ezer forint körül summáról van szó. Majdnem háromszer egy hónapra.

Kihúzná magát az állam. Száz hamis szótartot kifordíthat tengelyéből evvel az egyetlen számmal. Miért nem húzza ki magát mégis? Jöfiteinek sorozata nem férne bele egy nagy könyvbe. A megérett lány nem megy neki gyerekével a Tiszán, ha nem tudja fölnevelni, intézetbe adja, és nyugodtan alhat, mert a gyereket anvasi szükségét nem szenved. Valamilyen sorcsapás árvává teszi a gyereket? Garancia van rá, hogy nem nyomorodik el, és nem kegyelemből nő föl. Árvácska, Csibe — lélektrázó történet, de a múltból. Ne köntörfa-

állam, utána nyúl legalább a gyerekeknek.

A másik statisztika azt mondja, előre rúghattunk a válások sorában is. Azt a nőta is tudja, ha elszakad a szerelem lánc, a világon nincsen olyan kovács, aki összekalapálja, de mi nem tudtuk, hogy ennyi lánccal elszakadhat. Hogyan kötődtek ezek össze? Felöltött eszű emberek minden külső kényszer nélkül, emberségük szabad akaratából lépnek frigré — és lépnek félre ugyanúgy? Itt is egy gyerek, ott is egy gyerek, ez is útban van, az is, megint nyílik az állami intézet ajtaja. Szomorú statisztika ez is.

Sérteni nem akarok senkit, mert tudom, milyen természetes ösztön dolgozik abban a lányban, akinek nem sikerült hozzá méltó férjet találni, vállalja tehát előre eltervezve is, hogy apa nélkül nevelje fűj gyereket. Az előbb említett primitív emancipáció azonban szabad akaratra hivatkozva dívatot kezd csinálni ebből is. Nem gondolja végig, hogy a gyereket követeli majd az apát, meg azt se, hogy legutóbb elhatározása is addig tart, amíg össze nem sodorja az élet egy vélhetően hozzá illő férfival. A vélhető azért említtem, mert erősen leszállította időközben az igényeit. Mesélik, hogy a későn jött férjnek útban van a korán jött gyerek akkor is, ha önfeláldozó elszántság hozta a világra. Mindenkinél jussa van a boldogságra, megtehát az a gyerek is az állami otthonba.

Mi más tehetne az állam, elvállalja. Botját verje a szülőt saját gyerekehez? Nem teheti, az a létező. Legjobb, ha megszabadítja tőle. A gyerek szempontjából a létező legjobb, ne felejtjük el!

A szülőt mégse pótolhatja az állam.

Horváth Dezső

Natalie Wood baleset áldozata lett

Natalie Wood amerikai filmszínésznő feltehetően véletlen baleset következtében fulladt a tengerbe — közölte hétfőn az igazságügyi orvosi szemle elvégzése után a halottkém.

A halottkém szerint a böncláskor nem találtak büntetési utaló nyomot és ez megerősíti, hogy a világhírű színésznő balesetét következtében vesztette életét. Natalie Wood minden bizonnyal megcsúszott, amikor szombaton éjjel a Santa Catalina-sziget közelében horgonyzó jachtjáról egy gumí motorcsónakba akart szállni, hogy ki-kapcsolódásként egy kis időre egyedül időzzék a tengeren. A filmszínésznő valószínűleg a tengerbe esett és sokkolt állapotában nem volt ereje ahhoz, hogy a motorcsónakra vagy a jachtra visszakapáskodjék. Ebben az is akadályozhatta, hogy vastag viharokabát volt rajta. A halottkém feltételezését támasztja alá az a körülmény, hogy a színésznő véralkohol-

szintje viszonylag magas volt és a bal orrcső karcólást találtak. Az igazságügyi orvosok szerint nem állítja, hogy Natalie Wood itasban esett a tengerbe, de megcsúszásában bizonyára része volt italos állapotának is.

A halottkém, persze, egy kérdésre nem tudott választ adni, nevezetesen: miért is akart éjszaka egyedül csónakázni a színésznő? Natalie Wood ügyvédje szerint a filmszínésznő nem tudott valami jól úszni, de a csónak kezeléséhez kiválóan értett, ezért nincs benne semmi különös, hogy egyedül akart vízre szállni. Nem kizárt egyébként, hogy a filmszínésznő azért határozta el magát az éjszakai csónakázásra, mert nem akarta tovább hallgatni azt a szótárát, amely a jachtjára férje és vendégei, Christopher Walken között robbant ki. Ez egyelőre csak találgatás, amire a két férfinak kell még megnyugtató választ adnia.

Hagyományok Tápén

Tanyai élet

Tapé határában a Tisza jobb oldalán lévő dűlők olyan közel voltak a falukhoz, hogy azokon tanyasodás nem alakult ki. Állott ugyan öt-hat tanya a Szomolyában, néhány a Kemesben, Kenderesen és a gyevi határrészen, de az ott lakók szinte mindennap beszaladtak a falubeli boltba, vasárnapokon a templomba, meg a rokonokhoz.

Igazi tanyai élet a Tisza bal partján, a Tápairéten alakult ki. Ez a közel négy és félszer holdas terület a múlt század derekáiig halászó és legeltető Réti volt, amely Szeged városának tulajdonát képezte. A vízszabályozást követően egyre nagyobb területek váltak fölterhető, bevethető termőföldekké. Az általunk ismert legnagyobb Víz (1897. évi nagy árvíz) sem vette el a Lebőt, a Malajdokot, a Sír-högyet és a Kisteleköt. Ezek a hátságok már a múlt század derekán építettek kezdődő hajlékokat szállásokat. Az év nagy részében kinn legeltető, teletető pásztoremberek építettek ágásokhoz erősített rözevasszágából, amelyet sárral tapasztottak be. Földének a határban bőven termő páklyásgyékényt használták. Néhány tehető gazda a századfordulón már olyan házat épített, amelybe nyáriidőre az egész család kiköltözhetett. Ezekhez a tanyákhoz tehát tartozott falubeli ház is. Az 1940-es években már több család állandó jellegű tanyai lakos lett, akiket az 1960. évi térszervezés ott talált. Az 1950-es évek végére a Pajorban, a Lebőn, a Marosdűlőben és a Kutasban olyannyira meg-

szaporodtak a tanyák, hogy valamennyi dűlőben iskolát, olvasókört építettek, falvak kialakítását vették tervbe. A rohamos fejlődést mutatja az is, hogy a Pajorban 1928 óta búcsút tarthattak. A fiatalok híres bálakat szerveztek az olvasókörökben, a Farkas-tanya vendéglőjében, mely utóbbi családnak éppen Móra Ferenc „járta ki” a borkiméresi és báirtási engedélyt.

A laposabb részeken — a Kutasban, a Csöbörben — csak az 1920-as évektől építettek állandó jellegű tanyát. Összel és kora tavasszal itt úszva legeltek a tehénnek.

Nyelvünkben a Tiszán túl élő családok voltak a réti-ek. A gensnek csúfolt tápaiak meg eképpen nevezték őket: réti pockok. A réftörést végző szegedi, vásárhelyi, makói, lelei és tápai gazdák rövidebb-hosszabb időre, a várostól érbe vett földön, már olyan tanyaegyütteseket építettek, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy a család télen-nyáron, vagyis állandóan kint lakjon. Ez az 1940-es évektől válik egyre gyakoribbá, majd véglegessé. A réti talaj kitűnő gabonatermő. A pajori földben a makói hagyma is bőven termelt. A

szegedi, a vásárhelyi és a tápai bérlők — az állattartás mellett — egyre nagyobb területet fogtak termőre, de továbbra is az állatokból pénzelték. A leleiek inkább baromfitartással foglalkoztak. A „semmiből csináltuk a pézt” mondta az egyik volt réti ember. Noha nem egészen a semmiből, ám valamivel könnyebben teremtettkék elő az árokparton hízlalt disznókból és tehénekből, s azok szaporulatából azt a többletet, amelyből valamennyien házat építettek a faluban. A réti asszonyok és lányok minden szerdán és szombaton piacozni jártak. Kosárszámra vitték a baromfit, a tejet és a tejterméket Szegedébe. A kapott pénzen ruhát, lábbelit, petróleumot és gyerekkébe való cukrot vettek. A termétfölösleget meg az embör szállította be, amelynek árából már bútorra, a lányunk stafiuragra, netán egy kis darab földre is futotta.

A Tápaiért tanyavilágát a réti életét is érintette a térszervezés. A mai Réten szinte nincsen tanya, helyüket, otfelejtett fa sem jelzi. A dűlőket egybeszántották, amelyekből olajfűró tornyok magasodnak az ég felé.

Ifj. Lele József

Östenger Kazahsztánban

A Kazah Köztársaság keleti részén található sziklák segítségével sikerült meghatározni annak az ősi tengernek a hőmérsékletét, amely mintegy 300 millió évvel ezelőtt a jelenlegi Altáj hegy-

ség helyén terült el. A tudósok megtalálták a régi idők tengeri állatvilágának megkövült egyedeit. A fossziliák alapján megállapították, hogy a rég kiszáradt tenger meleg vízü és sekély volt, sok-sok szigettel.

Lehet-e túlórázni a téeszben?

M. F.-né szegedi olvasónk ismerőseitől azt hallotta, hogy nemcsak az iparban, hanem a termelőszövetkezetben dolgozó tagok is vállalhatnak a munkaidőn túl — külön díjazás ellenében fizikai munkát. Igaz-e, s ha igen, kéri ismerőseit az erről szóló rendelkezést, illetve az ilyen munka feltételeit.

Olvasónk értesülése igaz. Van ilyen rendelkezés, de ez 1982. január 1-től lép hatályba. A rendelkezés száma 17/1981. (IX. 29.) MEM. sz. rendelet, és a következőket tartalmazza: A mezőgazdasági termelőszövetkezetek és a halászati termelőszövetkezetek, valamint a

mezőgazdasági szakszervezetek külön megállapodást köthetnek tagjaikkal, olyan közös munkaszervezetben, teljesítmény alapján díjazott alaptervekenyiségehez tartozó fizikai munkák munkaidőn túli elvégzésére, amelyek egyébként nem tartoznak a tag munkaköri feladatai közé. A külön megállapodás azokkal az előző évben legalább 2200 munkaidőóra teljesített nem nyugdíjas tagokkal köthető, akik a munkamegállapodás szerint a tárgyévben is legalább ilyen mértékű munka teljesítésére, illetőleg — a tagsági viszony évközi keletkezésénél — a 2200 munkaidőóra arányos teljesítésére vállalna kötelezettséget. A munkaidőn túli munka elvégzésére fordított munkaidő nem haladhatja meg a tárgyév munkamegállapodásában vállalt éves munkaidő ötven százalékát.

A munkakörön és munkaidőn túli munka végzésére kötött megállapodás alapján ledolgozott munkaidőt és munkadíjat a fizetett szabadság, a tanulmányi szabadság, a fizetett szabadna-

ság tartamának és a háztáji föld mértékének megállapításánál, a betegségi segély összegének és a folyósítás tartamának számításánál, valamint az e juttatások és a fizetett távollét alapjául szolgáló átlag, évesesedés kiszámításánál nem lehet figyelembe venni.

Nem kérte, de megemlítjük, hogy a termelőszervezeti tagok munkakörön és munkaidőn kívüli részes munkavállalására külön jogszabály rendelkezik. Ez az 11/1981. (VI. 19.) MEM számú rendelet.

Dr. V. M.

ERTESETÉS! Cipésműhelyemet megnyitottam.

Mindennemű javítás vállalkozó.
Speciális réz, műanyagból nő sarokot, továbbá recés sarok, talp, melyeket 1 nap alatt elkészítek.
Kedves ügyfeleim! 1981. december hónapban, aki 3 pár cipőt hoz javításra, abból csak 2 pár javításért kérek térítést.
Molnár János, Csongrádi sgt. 19. x

CSÜTÖRTÖKI VÁSÁR

Nyitástól zárásig a PÓK divatáruboltban. (Széchenyi tér 14.)
Férfi-, női és gyermekárukat 40% árengedménnyel kaphatók.

VÁRJA ÖNT
AZ EZÜSTSZÁN

karácsonyi ajándékvásár

Bizományi Áruház Vállalat
Centrum Áruház
Komplett Ruházati Vállalat
Szeged és Vidéke AFESZ
VIDIA Kereskedelmi Vállalat
Áruválasztékával. x

TAJÉKOZTATJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT,
hogy

karácsonyi ajándékvásárt rendezünk

az ÉLKER 10. sz. tarjánai,
17. sz. odesszai,
76. sz. Csillag téri ABC-áruházában.

Az élelmiszereken kívül mindennap:

férfiingek,
női és gyermekköttőtárak,
ágynemű-garnitúrák,
háztartási cikkek,
könyvek

gyermekjátékok,
fenyőfadiszek,
fenyőfák,
kozmetikai cikkek.

és egyéb áruválasztékával várjuk kedves vevőinket!

